

Sygn. akt IX Ca 194/18

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Barczewski (spr.)
Sędziowie:	SO Beata Grzybek, SO Agnieszka Żegarska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2018 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K.

przeciwko J. B. (1)

o zapłatę

oraz z powództwa wzajemnego J. B. (1)

przeciwko Stowarzyszeniu (...) w K. z siedzibą w K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego - powoda wzajemnego J. B. (1) od wyroku Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt I C 808/15,

I. odrzuca apelację od punktów III i V wyroku,

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II w ten sposób, że zasądzoną od pozwanego J. B. (1) na rzecz powoda Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. kwotę 912,60 zł obniża do kwoty 10 (dziesięć) zł, płatnej z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 28 lutego 2015 r. do dnia zapłaty oraz w punkcie IV przez jego uchylene,

III. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie VI w ten sposób, że ponad kwotę zasądzoną w punkcie V wyroku zasądza dodatkowo od pozwanego wzajemnego Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. na rzecz powoda wzajemnego J. B. (1) kwotę 24,64 (dwadzieścia cztery 64/100) zł, a także w punkcie VII poprzez zasądzenie od powoda wzajemnego J. B. (1) na rzecz pozwanego wzajemnego Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. kwoty 309,86 (trzysta dziewięć 86/100) zł tytułem zwrotu kosztów procesu,

IV. oddala apelację w pozostałej części,

V. znosi wzajemnie koszty procesu między stronami za instancję odwoławczą.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 194/18

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym 30.10.2015 r. powód Stowarzyszenie (...) w K. z siedzibą w K. wniósł o zasądzenie od pozwanego J. B. (1) kwoty 912,60 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 432 zł od dnia 01.07.2013 r. do dnia zapłaty i od kwoty 480,60 zł od dnia 01.07.2014 r. do dnia zapłaty, a także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że pozwany jest użytkownikiem działki nr (...) należącej do powoda i obowiązany jest uczestniczyć w pokrywaniu kosztów funkcjonowania ogrodu w częściach przypadających na jego działkę poprzez uiszczanie opłat ogrodowych. W 2013 r. pozwany nie uiścił opłaty za ogród w wysokości 432 zł, z kolei w 2014 r. opłaty za ogród w wysokości 460,60 zł, opłaty wodnej w wysokości 10 zł oraz opłaty za energię elektryczną w wysokości 10 zł.

W odpowiedzi na pozew pozwany J. B. (1) wniósł o oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając wskazał, że organy statutowe (...) Związku (...) nie rozstrzygnęły wniosków pozwanego o stwierdzenie nieważności uchwał walnego zebrania członków ROD U (...) w K., stanowiących podstawę naliczenia opłat dochodzonych przez powoda.

Pozwem wzajemnym złożonym 08.09.2016 r. J. B. (1) wystąpił o zasądzenie na jego rzecz od Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. kwoty 1.200 zł tytułem zawyżonych rocznych wpłat z tytułu poboru energii elektrycznej. Po zmodyfikowaniu stanowiska powód wzajemny domagał się kwoty 1.111 zł za okres od 1995 r. do końca 2015 r. Argumentował, że pozwany wzajemnie zawyża opłaty za energię elektryczną w związku z czym powodowi wzajemnemu przysługuje roszczenie o zwrot nadpłat z tego tytułu.

W odpowiedzi na pozew wzajemny Stowarzyszenie (...) w K. z siedzibą w K. wniosło o oddalenie powództwa wzajemnego w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany wzajemnie argumentował, iż powód wzajemny nie wykazał, aby opłaty naliczane za dostawę energii elektrycznej były w jakimś zakresie zawyżone. Podniósł również zarzut przedawnienia dochodzonego roszczenia.

Wyrokiem z dnia 31 października 2017 r. Sąd Rejonowy w Kętrzynie odmówił odrzucenia pozwu (pkt I), zasądził od pozwanego J. B. (1) na rzecz powodowego Stowarzyszenia kwotę 912,60 zł z ustawowymi odsetkami (pkt II), oddalił powództwo główne w pozostałej części (pkt III), zasądził od pozwanego J. B. (1) na rzecz powoda głównego kwotę 243 zł kosztów procesu (pkt IV), zasądził od pozwanego wzajemnie na rzecz powoda wzajemnego kwotę 188,64 zł (pkt V), oddalił powództwo wzajemne w pozostałej części (pkt VI) i zasądził od powoda wzajemnego na rzecz pozwanego wzajemnie kwotę 318,46 zł kosztów procesu (pkt VII).

Sąd ten ustalił, że Stowarzyszenie (...) w K. z siedzibą w K. jest następcą prawnym Rodzinnego Ogrodu Działkowego U (...) w K..

Uchwałą nr (...) walnego zebrania sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 27.04.2013 r. ustalona została opłata na rzecz ogrodu na 2013 r. w wysokości 442 zł, płatna w 4 kwartałach 2013 r. Następnie uchwałą nr (...) walnego zebrania sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 26.04.2014 r. ustalona została opłata na rzecz ogrodu na 2014 r. w wysokości 461 zł, płatna kwartalnie w 2014 r. Uchwałą nr (...) walnego zebrania sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 26.04.2014 r. ustalona została opłata energetyczna na 2014 r. w wysokości 30 zł od działkowca. Uchwałą nr (...) walnego zebrania sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 26.04.2014 r. ustalona została opłata wodna na 2014 r. w wysokości 10 zł od jednej działki.

J. B. (1) wnioskiem z 29.05.2013 r. wystąpił do Okręgowego Zarządu (...) Związku (...) o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zebrania sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 27.04.2013 r. ustalającej opłatę na rzecz ogrodu w 2013 r. Nie stwierdzono nieważności w/w uchwały.

Pozwany wnioskiem z 05.06.2014 r. wystąpił do Okręgowego Zarządu (...) Związku (...) o uchylenie uchwał walnego zebrania członków ROD U (...) w K. z dnia 26.04.2014 r. ustalających opłaty w 2014 r. Nie uchylono w/w uchwał, ani też nie stwierdzono ich nieważności.

W ewidencji Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. dot. rozliczenia rachunków za energię elektryczną za okres 29.11.2012 r. – 12.11.2013 r. wykazana została nadpłata J. B. (1) w wysokości 69,96 zł. W ewidencji Stowarzyszenia (...) w K. z siedzibą w K. dot. rozliczenia rachunków za energię elektryczną za okres 12.11.2013 r. – 20.10.2014 r. wykazana została nadpłata J. B. (1) w wysokości 48,68 zł.

Oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy uznał, że powództwo główne zasługiwało co do zasady na uwzględnienie.

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd ten miał na uwadze przedstawione przez strony dokumenty, których treść nie była kwestionowana w toku procesu.

Przypomniał, że zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy z 08.07.2005 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, obowiązującej do dnia 19.01.2014 r., (...) Związek (...) działa na podstawie ustawy oraz statutu uchwalonego przez Krajowy Zjazd Delegatów. Zgodnie z ust. 2 pkt 3 cyt. przepisu, statut określa m. in. prawa i obowiązki członków. Jak stanowi z kolei art. 65 ustawy z 13.12.2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, obowiązującej od dnia 19.01.2014 r., (...) Związek (...) stał się stowarzyszeniem ogrodowym, a do czasu uchwalenia statutu stowarzyszenia ogrodowego, stowarzyszenie to działa na podstawie statutu (...) Związku (...).

Zgodnie z § 15 statutu (...) Związku (...), obowiązującego w czasie podejmowania uchwał przez walne zebranie sprawozdawczego ROD U (...) w K. z dnia 27.04.2013 r. i 26.04.2014 r., członek zwyczajny ma uiszczać składkę członkowską oraz opłaty uchwalone przez uprawnione statutem organy. Zgodnie z § 82 pkt 7 statutu do walnego zebrania sprawozdawczego ROD należy uchwalanie niezbędnych opłat na potrzeby ROD wraz z terminem ich uiszczenia.

Jak stanowił § 57 statutu (...), uchwała organu (...) sprzeczna z prawem, postanowieniami statutu, regulaminu ROD lub uchwałami nadrzędnych organów (...) jest z mocy prawa nieważna. Stwierdzenie nieważności uchwały należy do organu wyższego stopnia niezwłocznie po powzięciu wiadomości o zaistnieniu w/w przesłanek. Stwierdzenie nieważności następuje w drodze uchwały. Stosownie natomiast do treści § 58 statutu (...), uchwała organu (...) może być uchylona w przypadku, gdy przy jej podejmowaniu nie zostały uwzględnione wszystkie znane okoliczności lub gdy zostały ujawnione po jej podjęciu nowe okoliczności mogące mieć wpływ na treść uchwały.

W dalszej części rozważań wskazano, że w niniejszej sprawie powód, który zgodnie z art. 73 ust. 3 ustawy z 13.12.2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych jest następcą prawnym ROD U (...) w K., dochodził zapłaty nieuiszczonych przez pozwanego opłat ustalonych uchwałami walnych zebrań sprawozdawczych ROD z 27.04.2013 r. i 26.04.2014 r. Pozwany kwestionował zasadność ustalenia przedmiotowych opłat w określonej wysokości, nie wykazał jednak, aby zostały one przez niego skutecznie zaskarżone, tj. aby została stwierdzona ich nieważność lub aby zostały one uchylone. Zarzuty pozwanego odnośnie prawidłowości postępowania wewnątrzwiązkowego w tym zakresie pozostają poza kognicją Sądu w niniejszej sprawie.

Z tych względów, ponieważ pozwany nie uiszczył dochodzonych pozwanym opłat, ewentualnie nie udowodnił ich uiszczenia choćby w części, należało zasądzić na rzecz powoda całą należność główną w wysokości 912,60 zł. Odsetki od należności tytułem opłaty na rzecz ogrodu za 2013 i 2014 r. zasądzone zgodnie z treścią uchwał nr (...) i nr (...), w których ustalono zapłatę kwartalnie, przy uwzględnieniu żądania pozwu co do początkowego terminu ich naliczania. Z uwagi na to, iż uchwały nr (...)r. nie określały terminów płatności, odsetki od należności obejmujących opłatę wodną i energetyczną

zasądzone zostały zgodnie ze skierowanym do pozwanego wezwaniem do zapłaty (k.23-24). W pozostałym zakresie żądanie dotyczące odsetek należało oddalić.

O kosztach w zakresie pozwu głównego orzekł na podstawie art. 98 kpc.

Odnosząc się z kolei do powództwa wzajemnego Sąd Rejonowy uznał, iż co do zasady powód wzajemny nie sprostował spoczywającemu na nim zgodnie z art. 6 kc ciężarowi dowodowemu. Powód wzajemny w żaden sposób nie udowodnił swojego roszczenia, próbując w zasadzie w całości przerzucić ciężar dowodu na pozwanego wzajemnie. W szczególności powód wzajemny nie przedstawił dowodów wpłat tytułem opłat za energię, których rozliczenia się domagał. Własne zestawienia powoda wzajemnego nie stanowią w tym zakresie wiarygodnego dowodu w sytuacji wyraźnego zakwestionowania roszczenia przez pozwanego wzajemnie.

Żądanie powoda wzajemnego zasługiwało na uwzględnienie jedynie w tym zakresie, w jakim pozwany wzajemnie w przedstawionej przez siebie dokumentacji rozliczeniowej wykazał po stronie powoda wzajemnego nadpłaty w wysokości 48,68 zł za 2014 r. (k.216) i 69,96 zł za 2013 r. (k.229). Pozwany wzajemnie nie potrafił wyjaśnić, w jaki dokładnie sposób w/w nadpłaty zostały rozliczone, a zatem roszczenie powoda wzajemnego w tym zakresie należało uznać za zasadne na podstawie art. 410 kc w zw. z art. 405 kc.

Sąd Rejonowy stwierdził dalej, iż pozwany wzajemnie nie podnosił zarzutu przedawnienia odnośnie opłat za 2013 r. i 2014 r., a na marginesie nadmienił, że ewentualny zarzut w tym zakresie nie zasługiwałby na uwzględnienie, zważywszy na datę wniesienia pozwu wzajemnego, nawet przy uwzględnieniu postulowanego trzyletniego okresu przedawnienia. Faktycznie zastosowanie miały natomiast termin 10 lat.

Roszczenie odsetkowe powoda wzajemnego zostało prawomocnie zwrócone, zatem o powództwie wzajemnym orzekł jak w pkt V i VI wyroku.

O kosztach procesu w zakresie pozwu wzajemnego sąd I instancji rozstrzygnął na podstawie art. 100 kpc, mając na uwadze, iż powód wzajemny wygrał w 9,89%. Powód wzajemny poniósł koszty procesu w wysokości 60 zł (opłata od pozwu), z kolei pozwany wzajemnie w wysokości 360 zł (koszty zastępstwa procesowego), a zatem należało orzec jak w pkt VII.

Odnosząc się natomiast do złożonego przez pozwanego po raz kolejny wniosku o odrzucenie pozwu wskazano, iż nie zachodziły przesłanki z art. 199 § 1 pkt 1 i pkt 3 kpc. Ewentualne postępowanie wewnątrzorganizacyjne dotyczące przedmiotowych uchwał nie ma wpływu na dopuszczalność drogi sądowej w niniejszej sprawie, pozwany w żaden sposób nie wykazał również, aby w składzie organów powoda zachodziły jakiegokolwiek braki uniemożliwiające mu działanie.

Apelację od całości wyroku Sądu Rejonowego złożył pozwany – powód wzajemny J. B. (1), zarzucając:

I. nieważność postępowania, polegającą na

1. niedopuszczalności drogi sądowej, wobec tego, że sprawa nie ma charakteru sprawy cywilnej (art. 379 pkt 1 k.p.c),
2. niedopuszczalności drogi sądowej z powodu nieprzeprowadzenia postępowania wewnątrzorganizacyjnego przed wstąpieniem na drogę sądową (art. 379 pkt 1 k.p.c),
3. niedopuszczalności drogi sądowej, wobec tego że Strona Powodowa nie miała legalnie powołanego organu do jej reprezentowania (art. 379 pkt 2 k.p.c),

II. naruszenie przepisów postępowania mających wpływ na treść wydanego wyroku, tj.:

1. art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak racjonalnego wyjaśnienia, dlaczego ustalając stan faktyczny Sąd pierwszej instancji oparł się na niektórych dowodach, a innym odmówił wiary, podczas gdy art 328 § 2 k.p.c. wymaga od Sądu uzasadnienia, dlaczego jednym dowodom Sąd dał wiarę, a innym jej odmówił - w niniejszej sprawie Sąd dał

wiarę twierdzeniom Powoda a odmówił wiary twierdzeniom Pozwanego/Powoda wzajemnego i to w warunkach przedstawiania przez Powoda nieprawdziwych twierdzeń w pismach procesowych, czy też w przedstawianych innych dokumentach oraz dostarczania innych dokumentów aniżeli żądał Sąd meriti, które przedstawiały zupełnie inną wiedzę, aniżeli tą o którą chodziło Sądowi,

2. art. 217 § 1 i 3 w zw. z art. 227 KPC przez niedopuszczenie zgłoszonego prawidłowo dowodu z dokumentu na okoliczność istnienia podstawy do roszczenia zwrotu Pozwanemu/Powodowi wzajemnemu przez Powoda/Pozwanego wzajemnie nadpłaty z tytułu pobierania zawyżonych opłat za zużytą energię elektryczną na potrzeby własne, podczas gdy bez tego dowodu nie jest możliwe ustalenie rzeczywistej wartości wnoszenia zawyżonych opłat przez Pozwanego/Powoda wzajemnego na rzecz Powoda/Pozwanego wzajemnie,

3. art. 233 § 1 KPC poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażającej się w odmowie wiarygodności i mocy dowodowej przedstawionego przez Pozwanego/Powoda wzajemnego dowodu z dokumentu prywatnego, tj. zestawienia kwot nadpłaty za energię elektryczną za lata 1996 - 2015, chociaż dostarczone przez Powoda/Pozwanego wzajemnie rozliczenie kosztów energii zużytej na potrzeby własne działkowców w latach 2013-2014 jednoznacznie wskazywało, że po stronie Pozwanego/Powoda wzajemnego występuje za te lata nadpłata, co dawało podstawę do sądu, że również taka nadpłata może występować w latach za które Pozwany/powód wzajemny wskazywał w swoim zestawieniu przedstawionym dla Sądu, tylko dlatego, że Powód/Pozwany wzajemnie kategorycznie terro zaprzeczał,

III. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych sądu z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności poprzez ustalenie, że Pozwany/Powód wzajemny nie udowodnił **podstawy faktycznej zarówno wniesionego sprzeciwu jak i powództwa wzajemnego.**

W oparciu o tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o:

1. Uchylenie zaskarżonego wyroku i odrzucenie pozwu głównego,

2. Rozpoznanie sprawy w zakresie pozwu głównego w trybie przepisu art. 374 k.p.c. na posiedzeniu niejawnym,

3. Zasądzenie od powoda/pozwanego wzajemnie na rzecz pozwanego/powoda wzajemnego kosztów procesu za obydwie instancje,

4. Zasądzenie od Pozwanego wzajemnie na rzecz Powoda wzajemnego w ramach zgłoszonego powództwa wzajemnego kwoty 1111,00 zł wraz z należnymi odsetkami od poszczególnych kwot wykazanych w załączonym rozliczeniu za lata 1996 - 2015 przedstawiającym kwoty należności za poszczególne lata, skalę oprocentowania oraz ilość dni objętych określoną skalą oprocentowania ustawowego dochodzonej należności, liczonych od dnia jej wymagalności do dnia zapłaty przyjętego na dzień 01 stycznia 2016 r.

ewentualnie:

5. Uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej powództwa wzajemnego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji ze względu na konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego dotyczącego dostarczenia przez Powoda rozliczenia kosztów energii i wniesionych opłat przez Pozwanego za lata 1996 - 2014, którego to rozliczenia wnioskowanego przez Powoda wzajemnego Sądowi I instancji odmówił oddalając jego wniosek o zobowiązanie Powoda/Pozwanego wzajemnie do przedstawienia takiego rozliczenia, pomimo że jest to obok rozliczenia przedstawionego przez Powoda wzajemnego podstawowy dowód do stwierdzenia zasadności roszczenia zgłoszonego w ramach powództwa wzajemnego przez Pozwanego/Powoda wzajemnego, roszczenia,

6. Uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji zarówno w odniesieniu do pozwu głównego jak i powództwa wzajemnego.

W odpowiedzi na apelację powód główny/pozwany wzajemny wniosł o jej oddalenie i zasądzenie od skarżącego kosztów procesu według norm przepisanych za instancję odwoławczą.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego – powoda wzajemnego (zwanego w dalszej części rozważań pozwanym) zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że Sąd Okręgowy uzupełnił materiał dowodowy sprawy o statut (...) Związku (...) uchwalony w dniu 6 kwietnia 2006 r. (z późniejszymi zmianami), co było konieczne dla ustalenia regulacji związanych z etapami postępowania wewnątrzwiązkowego wywołanymi wniesieniem przez apelującego odwołań od uchwał poprzednika prawnego powoda. Dodatkowo dopuszczono dowód z dokumentów prywatnych przedstawiających rozliczenie liczników energii elektrycznej za lata 2006 – 2012, o których zażądanie wnosił pozwany, a którego to wniosku dowodowego nie rozpoznał Sąd Rejonowy na rozprawie w dniu 17 października 2017 r. (z nagrania posiedzenia wynika, iż skarżący wniosek ten ponowił, zaś Sąd I instancji stwierdził jedynie, że został on rozstrzygnięty na poprzednim terminie). W tych warunkach uzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 217 § 1 i 3 w zw. z art. 227 k.p.c., gdyż sąd meriti zobowiązany był do wydania formalnego orzeczenia także po ponowieniu wniosku dowodowego.

Analiza uzupełnionego materiału dowodowego pozwoliła na ustalenie, że pozwany posiadał nadpłatę z tytułu rozliczenia podliczników energii jedynie za 2012 r. w wysokości 24,64 zł (k. 356). W pozostałych latach, wbrew wywiadam apelującego, nadpłaty takie nie wystąpiły. Z kolei z § 123 pkt 10 w zw. z § 124 pkt 3 Statutu (...) (k. 340 – 340 v.) wynika, że zarząd okręgowy (...) zmienia, uchyla lub stwierdza nieważność uchwał walnych zebrań, nie ma zaś ku temu prerogatyw prezidium zarządu okręgowego. Z zapytania wystosowanego do O. – (...) w O. nie wynika, by odwołania pozwanego od uchwał będących przedmiotem sporu zostały do chwili obecnej rozpoznane (k. 351).

Odnosząc się merytorycznie do środka zaskarżenia pozwanego stwierdzić na wstępie wypada, że Sąd Okręgowy na mocy art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. k.p.c. odrzucił apelację od punktów III i V zaskarżonego wyroku, albowiem po stronie apelującego nie został spełniony warunek dopuszczalności zaskarżenia orzeczenia w postaci istnienia interesu prawnego w jego zaskarżeniu, tzw. gravamen.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanką zaskarżenia orzeczenia w postępowaniu cywilnym jest istnienie interesu prawnego w zaskarżeniu, określanego mianem gravamen, a ten oznacza pokrzywdzenie polegające na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównania zakresu żądania i treści rozstrzygnięcia (wyrok SN z dnia 8 grudnia 2009 r. I UK 195/09, LEX nr 577812; uchwała SN z dnia 15 maja 2014 r. III CZP 88/13, OSNC 2014/11/108).

Jeśli rozstrzygnięcie jest dla strony skarżącej korzystne, to bez względu, z jakich przyczyn ono zapadło, nie podlega ono zaskarżeniu przez tę stronę. Pozwany nie miał zatem interesu w zaskarżeniu punktu III i V wyroku, gdyż w tej części rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego było dla niego korzystne.

Odnosząc się do złożonych przez pozwanego zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, Sąd Okręgowy podziela dominujące w judykaturze stanowisko, iż strona może powołać się na zarzut wadliwego sporządzenia uzasadnienia i zarzut taki można ocenić jako zasadny, gdy z powodu braku w uzasadnieniu elementów wskazanych w art. 328 § 2 k.p.c. zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli instancyjnej. Niemożność przeprowadzenia takiej kontroli miałyby miejsce, gdyby sąd odwoławczy nie był w stanie dokonać oceny toku wyводу, który doprowadził sąd pierwszej instancji do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (orzeczenia SN z dnia 16.10.2009 r., I UK 129/09, z dnia 30.09.2008 r., II UK 385/07, z dnia 26.11.1999 r., III CKN 460/98, OSNC 2000/5/100 oraz z dnia 26.07.2007 r., V CSK 115/07).

Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku pozwala na odtworzenie motywów, jakimi kierował się Sąd Rejonowy, wydając zaskarżone orzeczenie oraz jakie poczynił ustalenia faktyczne, stanowiące podstawę do zastosowania przepisów prawa materialnego, co musiało skutkować negatywną oceną zarzutu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c.

Za nieuzasadniony uznano zarzut nieważności postępowania, motywowany wydaniem orzeczenia merytorycznego w sprawie z powództwa głównego mimo niedopuszczalności drogi sądowej. Skarżący nie uwzględnił faktu zmian ustawodawczych wynikłych z obowiązywania od 10 kwietnia 1989 r. ustawy Prawo o stowarzyszeniach (j.t. Dz. U. z 2017 r., poz. 210), jak również specyfiki układu podmiotowego między stronami niniejszego procesu.

I tak, w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska pozwanego, że powodowi nie przysługiwała droga sądowa do dochodzenia należności uchwalonych przez jego poprzednika prawnego. Wskazać należy, że obecnie nie jest kwestionowany pogląd prawny wyrażany w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, że statut czy regulamin przynależności stowarzyszeniowej jest rodzajem umowy cywilnoprawnej zawieranej pomiędzy stowarzyszeniem a jego członkami, a także między samymi członkami. Treść tej umowy jest wskazana w postanowieniach regulaminu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2003r., IV CKN 39/01). Z cywilnoprawnego charakteru statutu przynależności wynikają następstwa nie tylko w zakresie źródła odpowiedzialności pozwanego za uiszczenie danin członkowskich, ale przede wszystkim, co było negowane przez stronę pozwaną, w odniesieniu do możliwości dochodzenia tych roszczeń na drodze sądowej. Zgodnie z [art. 2 k.p.c.](#) do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są bowiem sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy. W tej sytuacji prawidłowo przyjął Sąd Rejonowy, iż pozew i sprawa nim poddana podlegała rozpoznaniu w postępowaniu cywilnym. Należy zatem przyjąć, że skoro pozwany przystępuje do stowarzyszenia, a więc zawiera pewien rodzaj umowy cywilnoprawnej, może być zobowiązany do zapłaty pewnych kwot na jego rzecz. Zobowiązanie do świadczenia pieniężnego jest zawsze zobowiązaniem materialnym, a skoro źródłem jego powstania jest umowa cywilnoprawna, dochodzonym na drodze sądowej.

Dodatkowo fakt nierozpoznania do momentu zamknięcia rozprawy odwołań pozwanego od uchwał poprzednika prawnego stowarzyszenia nie może przemawiać za czasową niedopuszczalnością drogi sądowej, albowiem powód nie ma obecnie możliwości prawnych by procedurę odwoławczą monitować. Jako sukcesor ROD „u B.” posiada odrębną osobowość prawną, przy czym następstwo wynika jedynie z przepisu art. 73 ust. 3 ustawy z 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych.

Paradoksalnie jednak, powyższa okoliczność prowadziła do oddalenia w przeważającej części powództwa głównego jako nieudowodnionego (art. 6 k.c.). Oóż już w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zaprzeczył wszelkim twierdzeniom i zarzutom sformułowanym w pozwie (k. 35). Na dalszym etapie procesu konsekwentnie swe stanowisko podtrzymywał (vide pismo z 7 września 2016 r.), zaprzeczając by był winien powodowi jakiegokolwiek kwoty. Potwierdzenie stanowiska apelującego stanowią odwołania od uchwał stanowiących podstawę żądania pozwu głównego, których analiza wskazuje, iż nie podważał on jedynie opłaty energetycznej w wysokości 30 zł za 2014 r. Z tego jednak tytułu powód ostatecznie żądał zapłaty 10 zł (por. k. 274 v.) i tylko w tym zakresie powództwo główne wraz z odsetkami ustawowymi od daty 28 lutego 2015 r. (art. 455 w zw. z art. 481 § 1 k.c.) podlegało uwzględnieniu.

W pozostałym zakresie powództwo ROD należało uznać za nieudowodnione, co było przyczyną zmiany zaskarżonego wyroku w punkcie II (art. 386 § 1 k.p.c.).

Jednym bowiem dowodem na wysokość świadczeń uchwalonych przez walne zebranie poprzednika prawnego stowarzyszenia były uchwały z k. 18 – 22 i wezwanie do zapłaty (k. 23). Jak już wyżej wskazano, pozwany kwestionował wyliczenia przyjęte za podstawę obciążeń, a mimo to powód nie przedstawił żadnych innych dowodów na poparcie zasadności dochodzonych należności. Uznając, iż potencjalnie mogłyby one powodowi przysługiwać, nie sposób dokonać ich rachunkowego sprawdzenia i ewentualnego wyeliminowania składowych, którymi członkowie (...) w owym czasie nie mogli być obciążeni (por. uchwała nr 196/2009). Zaoferowanie przez stronę powódową jedynie zakwestionowanych przez pozwanego uchwał jako podstawy dochodzonych roszczeń musiało spotkać się z negatywną oceną sądu orzekającego. Stosując bowiem w drodze ostrożnej analogii orzecznictwo sądowe powstałe na gruncie

sporów między spółdzielniami mieszkaniowymi a ich członkami o wysokość opłat wskazać wypada, że jeszcze przed wejściem w życie ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, na gruncie obowiązywania art. 208 § 1 i art. 226 § 1 Prawa spółdzielczego ukształtował się pogląd, że jeżeli członek spółdzielni mieszkaniowej kwestionuje obciążenie go opłatami związanymi z użytkowaniem lokalu, to nie ma on obowiązku udowodnienia, jaka powinna być prawidłowa wysokość tych opłat, lecz obowiązek wykazania tej okoliczności spoczywa na spółdzielni mieszkaniowej. Wyrazem jego są np. orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 18 kwietnia 1974 r., II PR 72/74 (Legalis), z dnia 16 kwietnia 1980 r., I PR 13/80 (Przeгляд orzecznictwa i piśmiennictwa z zakresu prawa spółdzielczego za rok 1980, poz. 2) i z dnia 10 października 2002 r., V CKN 1253/00 (OSNC 2004, nr 2, poz. 22).

Zastosowanie powyższego rozwiązania do sporu między stowarzyszeniem a jego członkiem jest o tyle naturalne, że to władze danego tworzu prawnego dysponują dostępem do właściwej dokumentacji uzasadniającej nałożeniem na zobowiązanego należności. W związku z tym, że pozwany podważał zasadność obciążenia go kosztami pracy zarządu, prowadzenia księgowości, dozoru i opłaty wodnej, strona powodowa winna była przedstawić wszelkie składowe ustalonej opłaty, tak by wykazać jej zasadność choćby w części niedotyczącej ww. roszczeń, czego na tle realiów niniejszej sprawy zaniechała.

Odnosząc się do zarzutów apelacji związanych z żądaniem uwzględnienia powództwa wzajemnego w całości, poczynić należy następujące uwagi.

Po pierwsze rację ma zarówno skarżący, jak i Sąd Rejonowy, że roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia przedawniają się w terminie dziesięcioletnim (art. 118 k.c. w brzmieniu sprzed zmianą obowiązującą od 9 lipca 2018 r.). Na gruncie niniejszej sprawy nie wiązały się one bowiem z działalnością gospodarczą, nie stanowiły również świadczenia okresowego ze strony pozwanego.

Po drugie, skoro pozew wzajemny wniesiono 8 września 2016 r., to podniesienie przez pozwanego wzajemnego zarzutu przedawnienia było skuteczne względem nadpłat poprzedzających 2006 r. Sąd Okręgowy nie dopatruje się nadużycia prawa podmiotowego w podniesieniu tego zarzutu (art. 5 k.c.), albowiem apelujący w żaden sposób nie wykazał, by wcześniejsze dochodzenie zwrotu ewentualnych nadpłat było niemożliwe, tudzież by składał on wcześniej takiej żądania i był zapewniany o rozpatrywaniu jego wniosku.

Po trzecie, uzupełniony w postępowaniu apelacyjnym materiał dowodowy wykazał jedynie, iż w w 2012 r. występuje po stronie skarżącego nadpłata w wysokości 24,64 zł, zaś za lata 2006 – 2011 r. takowe nie nastąpiły.

Po czwarte, wysuwane przez powoda wzajemnego argumenty o konieczności ponownego rozliczenia zużycia energii przez poszczególnych członków ogrodu za lata 2006 – 2015 są gołosłowne i wymagałyby przeprowadzenia żmudnych działań matematycznych, do których konieczna jest wiedza specjalna (art. 278 § 1 k.p.c.). Tymczasem apelujący wniosków o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego nie składał, a zatem jego roszczenie uznać należało za nieudowodnione.

Reasumując, apelacja J. B. w zakresie powództwa głównego prowadziła jedynie do zmiany pkt VI wyroku przez zasądzenie dodatkowo na jego rzecz kwoty 24,64 zł (art. 386 § 1 k.p.c.), zaś w pozostałym zakresie zasługiwała na oddalenie (art. 385 k.p.c.).

Niezrozumiałe są zarzuty apelacji dotyczące zasądzenia od pozwanego wzajemnego odsetek ustawowych od nadpłaconych kwot za energię elektryczną, skoro powództwo wzajemne zostało w tym zakresie prawomocnie zwrócone.

Zmiana zaskarżonego wyroku w punkcie II prowadziła do uchylecia na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w jego punkcie IV, skoro powód główny proces przegrał niemal w całości.

Jeśli chodzi o koszty procesu z powództwa wzajemnego, to J. B. wygrał go ostatecznie w 11,94 %, zaś jego koszty wyniosły 60 zł. Iloczyn tych wartości daje 7,16 zł. Pozwany wzajemny nie uległ w 88,06 %, zaś koszty wynagrodzenia

jego pełnomocnika to 360 zł. Iloczyn tych wartości daje 317,02 zł. Różnica kwot należnych stronom wynosi 309,86 zł na korzyść pozwanego wzajemnego, co skutkowało zmianą wyroku w punkcie VII na mocy art. 386 § 1 k.p.c.

W pozostałej części apelacja J. B. podlegała oddaleniu z wyżej podanych powodów (art. 385 k.p.c.).

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono w oparciu o art. 100 zd. 1 k.p.c., albowiem każda ze stron uległa swoim żądaniom w zbliżonym zakresie.

Beata Grzybek Jacek Barczewski Agnieszka Żegarska